

1.1 หลักการและเหตุผล

จากสถิติรายงานของกระทรวงแรงงานในปี พ.ศ. 2545 มีผู้ใช้แรงงานจำนวน 33 ล้านคน เป็นลูกจ้างที่ทำงานในสถานประกอบการ 7.8 ล้านคน ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ 1.5 ล้านคน ผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม 11.4 ล้านคน มีผู้ที่ประสบอันตรายจากการทำงานในสถานประกอบการจำนวน 190,979 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2544 ที่มีจำนวนผู้ประสบอันตราย 189,621 ราย

ในจำนวนนี้เป็นการเสียชีวิต 607 ราย ทุพพลภาพ 20 ราย สูญเสียอวัยวะ 3,510 ราย ทำงานไม่ได้ชั่วคราวต้องหยุดงานเกิน 3 วัน มีจำนวน 48,077 ราย และหยุดงานไม่เกิน 3 วัน จำนวน 137,407 ราย ส่งผลให้กองทุนเงินทดแทนต้องจ่ายเงินค่าทดแทนเป็นจำนวน 1,276 ล้านบาท แต่จากรายงานสถิติการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของสำนักงานกองทุนเงินทดแทนในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาถึงปี พ.ศ. 2544 พบว่า มีจำนวนลูกจ้างบาดเจ็บ พิการ เสียชีวิตจากการทำงานรวม 1,203,674 ราย โดยกองทุนเงินทดแทนได้จ่ายค่าทดแทนให้ลูกจ้างประมาณ 10,000 ล้านบาท แต่ถ้านับรวมค่าเสียหายทางอ้อมจะมีมูลค่ามากกว่า 100,000 ล้านบาท ที่สำคัญได้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวลูกจ้างต้องเดือดร้อนไม่น้อยกว่า 2,000,000 คน จากข้อมูลองค์กรแรงงานระหว่างประเทศพบว่า ทั่วโลกมีลูกจ้างที่ป่วยเป็นโรคที่เกิดจากการทำงานปีละไม่ต่ำกว่า 1,000,000 ราย โดย 10 อันดับของโรคที่เป็นปัญหามากที่สุดในขณะนี้ คือ

1. การบาดเจ็บและการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์โลหะ
2. โรคสารตัวทำละลายจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์ยาง
3. โรคปอดฝุ่นหินจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์ปูน
4. การบาดเจ็บจากประเภทกิจการเกี่ยวกับไม้
5. โรคปอดฝุ่นฝ้ายจากประเภทกิจการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม
6. โรคจากสารตัวทำละลายจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน เครื่องตกแต่ง
7. โรคจากสารตัวทำละลายจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์พลาสติก
8. โรคปอดฝุ่นหินจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์กระเบื้อง ท่อ
9. โรคปอดฝุ่นฝ้ายจากประเภทกิจการทอผ้า
10. โรคปอดฝุ่นหินจากประเภทกิจการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

ปัจจุบันกระทรวงแรงงานแบ่งประเภทสถานประกอบกิจการความเสี่ยงที่ประสบอันตรายสูง 16 ประเภทกิจการ ได้แก่ การก่อสร้าง อุตสาหกรรมผลิตอาหาร-เครื่องดื่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก อุตสาหกรรมเครื่องเรือน เครื่องใช้ไม้ อุตสาหกรรมหล่อหลอมโลหะ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะและการปั๊มโลหะ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องแต่งกายจากผ้า กิจการภัตตาคารโรงแรม ห้างสรรพสินค้า อุตสาหกรรมผลิตยาง (ธรรมชาติ) อุตสาหกรรมผลิตประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์-ไฟฟ้า อุตสาหกรรมผลิตรองเท้า กิจกรรมขนส่งสินค้า ผู้โดยสารทางรถยนต์ อุตสาหกรรมฟอกหนัง-ผลิตภัณฑ์จากหนัง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์กระดาษ อุตสาหกรรมการใส่ออบาน้ำยาไม้บาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลของสถานประกอบกิจการที่ประสบอันตรายสูงพบว่าร้อยละ 77 ของผู้ประสบอันตราย เกิดจากสถานประกอบกิจการตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป จำนวน 47,679 แห่ง และร้อยละ 70 ของจำนวนผู้ประสบอันตราย เกิดจากอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูง 16 ประเภท จำนวน 47,153 แห่ง จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีสถิติการประสบอันตรายสูงสุดโดยมีลูกจ้างประสบอันตรายทั้งสิ้น 41,994 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.81 ต่อลูกจ้าง 1,000 คน

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่าประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาด้านแรงงาน ลูกจ้างไม่น้อยกว่า 2,000,000 คน อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคและอุบัติเหตุจากการทำงานโดยไม่ทราบสาเหตุ ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยและประเทศทั่วโลกประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ละประเทศได้หาแนวทางในการแก้ปัญหาภายในประเทศ ผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้โครงสร้างธุรกิจของประเทศไทยมีการลดขนาดลง และได้มีสถานประกอบกิจการขนาดกลางขนาดเล็ก (SMEs) ขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ สถานประกอบกิจการต่างๆ ต้องพยายามลดภาระขององค์กรด้วยการถ่ายโอนงานบางงานไปยังธุรกิจขนาดย่อมที่ไม่มีกำลังสำรอง โดยเฉพาะการถ่ายโอนงานที่มีความเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย จากการแข่งขันในเวทีการค้าโลก ผู้บริโภคมีอำนาจในการเลือกสินค้าที่ได้มาตรฐาน มีกระบวนการผลิตหรือการได้มาซึ่งสินค้า ภายใต้เงื่อนไขการดูแลสิทธิมนุษยชนของผู้ใช้แรงงาน ขณะเดียวกันระบบการค้าในปี พ.ศ. 2548 ประเทศที่เป็นสมาชิก WTO จะเปิดให้มีการค้าเสรี มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่รูปแบบของภาษีจะถูกหดยกมาเป็นเงื่อนไขทางการค้ามากขึ้น โดยเฉพาะมาตรการที่เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งคาดว่าจะถูกหดยกขึ้นมาใช้เป็นเงื่อนไขในการกีดกันทางการค้า อุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบนั้นน่าจะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีจำนวนมากในประเทศไทย

จากสถิติด้านแรงงานพบว่าปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีสถานประกอบกิจการประเภทการผลิต 95,413 แห่ง จำนวนลูกจ้าง 4,039,377 คน ในจำนวนนี้เป็นสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างน้อยกว่า 100 คน 88,093 แห่ง จำนวนลูกจ้าง 1,130,742 คน สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างระหว่าง 100–229 คน 4,714 แห่ง จำนวนลูกจ้าง 804,796 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานประกอบกิจการส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมีลูกจ้างที่เกี่ยวข้องประมาณร้อยละ 50 ของลูกจ้างทั้งหมด

เพื่อให้กลุ่มสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กดังกล่าวที่ได้รับผลกระทบหรือมีแนวโน้มว่าจะได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้า ได้มีอำนาจและมีความแข็งแกร่งที่จะแข่งขันในเวทีการค้าโลกได้อย่างยั่งยืนและบังเกิดผลอย่างต่อเนื่อง จึงควรที่จะสร้างหลักประกันด้วยการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการแข่งขันทางการค้าของสถานประกอบกิจการของตน

ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มีการศึกษาวิจัยในด้านแรงงาน ให้การบริการแก่สังคมมากกว่า 35 ปี โดยภาควิชามีเครือข่ายศิษย์เก่าอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดต่างๆ ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย มีความพร้อมในการเสนอตัวเป็นผู้ดำเนินโครงการนี้ตามกรอบร่างเนื้องานที่กองตรวจความปลอดภัยกำหนด

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการค้า การจ้างแรงงานและสภาพปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทย และประเทศคู่แข่งทางการค้า

1.2.2 เพื่อให้มีการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อแนะนำของต่างประเทศ และมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี

1.2.3 เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย มาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนางานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทย

1.2.4 เพื่อให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 มีข้อมูลที่ต้องและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการค้า การจ้างแรงงาน และสภาพปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทยและประเทศคู่แข่งทางการค้า

1.3.2 ได้ทราบถึงความแตกต่างของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อแนะนำของต่างประเทศ และมาตรฐานสากลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก

1.3.3 ได้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย มาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนางานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทย

1.3.4 มีรูปแบบร่างมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสมกับประเทศไทย สำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันทางการค้า การจ้างแรงงาน และสภาพปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทย และประเทศคู่แข่งทางการค้า ได้แก่ จีน เวียดนาม และอินโดนีเซีย

1.4.2 ศึกษาวิเคราะห์ประเภทกิจการของสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กทั่วประเทศที่มีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี

1.4.3 ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กของต่างประเทศในประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้า 3 ประเทศ ได้แก่ จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย และประเทศที่เป็นผู้ซื้อในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ทวีปละ 1 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

1.5 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ สถานประกอบกิจการขนาดกลาง หมายถึง ธุรกิจการผลิตที่มีการจ้างงานตั้งแต่ 100-299 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท และสถานประกอบกิจการขนาดเล็กที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1-99 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ไม่เกิน 50 ล้านบาท ที่ประกอบธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ 24 ประเภทกิจการเพื่อส่งออกไปยังกลุ่มประเทศเอเชีย ยุโรป และอเมริกา

1.6 วิธีการศึกษา

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา
1.6.1	ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลของสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กของแต่ละประเทศ 1) กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อแนะนำ 2) มาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก	ข้อมูลทฤษฎี ข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการค้า การจ้างแรงงานและสภาพปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทยและประเทศคู่แข่งทางการค้า ศึกษาข้อกำหนดต่างๆ ในการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านแรงงาน ที่อาจจะเป็นปัญหา อุปสรรคในการซื้อขายสินค้าของประเทศไทย (1) ประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าไม่น้อยกว่า 3 ประเทศ (2) ประเทศที่เป็นผู้ซื้อในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ทวีปละอย่างน้อย 1 ประเทศ (1) ประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าไม่น้อยกว่า 3 ประเทศ (2) ประเทศที่เป็นผู้ซื้อในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ทวีปละอย่างน้อย 1 ประเทศ	ศึกษาข้อมูลด้านการค้าไทยกับต่างประเทศ วิเคราะห์เกี่ยวกับชนิด จำนวน มูลค่าการส่งออก จากข้อมูลการส่งออกของสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ รายชื่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญในทวีปต่างๆ เช่น ทวีปยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ในทวีปอเมริกา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ส่วนประเทศคู่แข่งในการขายสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศใกล้เคียงกับประเทศไทย ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย เวียดนาม และจีน โดยคณะผู้ศึกษาดำเนินการศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล ทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลสารสนเทศขององค์กรต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ประเทศที่เลือกศึกษา ทวีปยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ในทวีปอเมริกา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ส่วนประเทศคู่แข่งในการขายสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย เวียดนาม และจีน โดย

1.6 วิธีการศึกษา (ต่อ)

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา
1.6.2	สำรวจข้อมูลปฐมภูมิ สถานประกอบกิจการขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตรวจสอบข้อมูลทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค	สอบถามองค์กร บุคคลทั้งใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ เกี่ยวข้องกับสถานประกอบ กิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก ประเภทการผลิตเพื่อการส่งออก ด้านปริมาณและด้านคุณภาพ	1) สงแบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์ 3) ประชุมกลุ่ม 4) สทนากลุ่ม จำนวนตัวอย่างที่จะศึกษา ประมาณ 2,000 ตัวอย่าง โดยจะ ศึกษาสถานประกอบกิจการที่มี การส่งออก 200 แห่ง โดยการสุ่ม เลือกจากอุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่มีการส่งออกมากเป็นสำคัญ 24 กิจการ การสุ่มเลือกจะทำให้เกิด การกระจายตัวครอบคลุมกิจการ และพื้นที่จังหวัด เขตการค้าใน ประเทศไทยให้มากที่สุด รวมทั้ง เป็นตัวแทนข้อมูลได้มากที่สุด โดยกำหนดพื้นที่เบื้องต้นให้มี การกระจายตัวครอบคลุมทั่ว ประเทศ ได้แก่ จังหวัดในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประมาณ 500 แห่ง จังหวัดใน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาค ตะวันออก และภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 1,500 แห่ง รวม 2,000 ตัวอย่าง

1.6 วิธีการศึกษา (ต่อ)

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา
	1.6.2.1 ในเชิงปริมาณ	กลุ่มเป้าหมาย : (1) นายจ้างในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก (2) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับพื้นฐาน ในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กเกี่ยวกับนายจ้าง (3) ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กเกี่ยวกับนายจ้าง	- โดยการสำรวจภาคสนามตามแบบสอบถามที่ออกแบบสร้างขึ้นมาให้มีเนื้อหาครอบคลุมความต้องการของการวิจัยมากที่สุด และมีการทดสอบความน่าเชื่อถือ กำหนดเพื่อการศึกษา โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายกรอกแบบสอบถาม มีการตรวจสอบหรือศึกษาเชิงลึกประมาณร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่าง หรือประมาณ 200 แห่ง ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำการส่งสินค้าออกไปยังต่างประเทศ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face to Face Interview) - ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แปรผลข้อมูลทางด้านสถิติ จำนวนเท่ากับนายจ้าง จำนวนเท่ากับนายจ้าง

1.6 วิธีการศึกษา (ต่อ)

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา
	1.6.2.2 ในเชิงคุณภาพ	กลุ่มเป้าหมาย : - นายจ้างในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก - เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ หรือเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับพื้นฐาน - เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง - สถาปนิก - เจ้าหน้าที่ด้านพาณิชย์ของสถานทูตของประเทศที่สถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กส่งสินค้าไปจำหน่าย - นักวิชาการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน - นักวิชาการด้านการพาณิชย์ - นักวิชาการด้านแรงงาน	ตรวจสอบความถูกต้อง (Verified) โดยการสำรวจภาคสนามตามแบบสอบถามที่กำหนด เพื่อการศึกษาด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และกำหนดการสนทนากลุ่ม หน่วยงานและบุคคลต่างๆ โดยการประชุมกลุ่มย่อยในระดับพื้นที่ที่กำหนด กระจายไปตามภาคต่างๆ ที่เลือกเก็บข้อมูล

1.6 วิธีการศึกษา (ต่อ)

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา
1.6.3	ศึกษาผลการตรวจประเมินระดับและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการทำงานของผู้จ้างในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก	ตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้จ้างในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อนำมาวิเคราะห์จัดทำมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน	- การเก็บตัวอย่างประเมินระดับและวิเคราะห์ผลด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความร้อน ความชื้น แสง เสียง ฝุ่นละออง ไอระเหย (VOC) ประเมินระดับและวิเคราะห์ผลข้อมูล จำนวน 40 แห่ง โดยเลือกมาจาก 200 แห่ง เป็นโรงงานขนาดกลาง 20 แห่ง ขนาดเล็ก 20 แห่ง - นำเสนอเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำมาประกอบการจัดทำมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานสำหรับประเทศไทย
1.6.4	ศึกษาวิเคราะห์และจัดทำรายงานความก้าวหน้า	- รวบรวมข้อมูลเอกสารเบื้องต้นที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ความแตกต่างของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อแนะนำของต่างประเทศ และมาตรฐานสากลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก - ผลรายงานการสัมภาษณ์เจาะลึก	จัดทำรายงานความก้าวหน้าเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเมื่อดำเนินการครบ 6 เดือน

1.6 วิธีการศึกษา (ต่อ)

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา/เนื้อหา
1.6.5	จัดทำรูปแบบร่างมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน	ร่างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับสถานประกอบกิจการ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนางานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี	- นำเสนอรูปแบบร่างรายงานต่อคณะกรรมการ - ประชุมร่วมกับคณะกรรมการ
1.6.6	จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ	เชิญตัวแทนลูกจ้าง นายจ้าง สถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี นักวิชาการ สมาชิกสภาผู้แทน (สส) สมาชิกวุฒิสภา (สว) กรรมการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนองค์กรเอกชน อื่นๆ ที่เหมาะสม	การประชุมสัมมนา 1 วัน จำนวน 100 คน

1.6 วิธีการศึกษา (ต่อ)

ที่	ข้อกำหนด	รายละเอียดที่ศึกษา	วิธีการศึกษา/เนื้อหา
1.6.7	การจัดทำรายงาน 1.6.7.1 จัดทำรายงานการศึกษา ฉบับสมบูรณ์ รายงานรูปแบบ ร่างมาตรฐานความปลอดภัยใน การทำงานสำหรับสถานประกอบ กิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ ได้รับผลกระทบจากการแข่งขัน ทางการค้าเสรี 500 เล่ม 1.6.7.2 รายงานสรุปผลการศึกษา สำหรับผู้บริหารจำนวน 200 เล่ม	- เนื้อหาครอบคลุมข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการค้า การจ้างแรงงานและสภาพปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก - การเปรียบเทียบกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อแนะนำของต่างประเทศ และมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน - ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย มาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงาน แนวทางในการส่งเสริมพัฒนางานด้านความปลอดภัย - ร่างมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานสำหรับสถานประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้าเสรี	จัดพิมพ์รายงาน 500 เล่ม จัดบันทึกรายงานในแผ่น CD ให้ 20 ชุด จัดพิมพ์รายงานสรุป ภาษาไทย จำนวน 100 เล่ม ภาษาอังกฤษ 100 เล่ม จัดบันทึก รายงานในแผ่น CD ให้ 20 ชุด

รายละเอียดขั้นตอนการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

การเลือกประเภทสถานประกอบกิจการเป้าหมาย และเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากสถานประกอบกิจการเป้าหมาย มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับชนิด จำนวน มูลค่าการส่งออกจากข้อมูลการส่งออกสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ ในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2542-2546 เพื่อเลือกประเภทของสินค้าที่มีการส่งออกสูงสุด ทำโดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลสารสนเทศขององค์กรต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต จะได้รายการสินค้าที่มีการส่งออกสูงสุด 25 รายการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546 (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ลำดับ	รายการ	2542	2543	2544	2545	2546
1	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ประกอบ	8,121.6	8,739.5	7,947.5	7,464.2	4,399.3
2	แผงวงจรไฟฟ้า	2,944.6	4,484.0	3,512.2	3,452.8	2,336.8
3	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1,902.3	2,419.4	2,655.0	2,920.3	2,168.5
4	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	2,915.6	3,132.7	2,914.4	2,722.0	1,575.4
5	ยางพารา	1,159.3	1,524.7	1,326.0	1,740.2	1,553.2
6	อัญมณีและเครื่องประดับ	1,766.3	1,741.8	1,837.2	2,169.3	1,413.3
7	เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	1,346.5	1,964.9	1,692.8	2,101.8	1,309.7
8	อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	2,010.1	2,067.1	2,014.6	2,016.9	1,189.9
9	เม็ดพลาสติก	1,215.3	1,865.6	1,615.0	1,798.1	1,172.1
10	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	954.3	1,399.2	1,091.4	1,280.9	983.7
12	เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	895.5	1,079.6	1,160.5	1,114.0	941.0
13	อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด	764.0	1,024.7	886.9	1,453.9	900.5
14	ผลิตภัณฑ์ยาง	875.0	1,060.4	1,095.1	1,262.2	875.6
15	ข้าว	1,948.9	1,641.0	1,582.7	1,631.7	812.6
16	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	758.1	894.2	860.3	995.4	709.7
17	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	613.9	801.4	861.0	939.5	693.4
18	น้ำตาลทราย	560.3	658.2	692.3	680.1	621.1
19	เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน	7.794	922.6	868.3	962.0	582.5
20	เครื่องวีดีโอ เครื่องเสียง อุปกรณ์และส่วนประกอบ	728.6	855.0	798.7	1,071.2	556.1

ตารางที่ 1 แสดงสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546 (ล้านเหรียญสหรัฐ) (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	2542	2543	2544	2545	2546
21	ไก่	559.9	614.6	800.6	840.9	537.2
22	เครื่องโทรสาร โทรพิมพ์ โทรศัพท์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	627.4	849.3	769.8	830.9	515.2
23	ผ้าผืน	888.8	940.5	833.1	804.6	486.8
24	รองเท้าและชิ้นส่วน	859	849.1	843.8	772	473.3
25	กุ้ง	1283.3	1510.6	1244.2	804.2	463.2
	รวม 25 รายการ	37401.2	44288.3	40918.6	43024.6	28222.6
	รวมยอดส่งออกทั้งหมด	58463.4	69924.2	65183.2	68817.7	44732.2
	% ของการส่งออกของสินค้า 25 รายการ	63.97	63.34	62.77	62.52	63.09

จะเห็นได้ว่าสินค้าทั้ง 25 รายการ มียอดรวมของการส่งออกคิดเป็นเปอร์เซ็นต์อยู่ระหว่าง 62.52-63.97% ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา แสดงว่า สถานประกอบกิจการที่ผลิตสินค้าทั้ง 25 รายการนั้น เป็นสถานประกอบกิจการที่มีการส่งออกในอัตราที่สูง ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนระบบการค้าเข้าสู่การแข่งขันเสรีในปี พ.ศ. 2548 สถานประกอบกิจการเหล่านี้จะต้องมีการเตรียมตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งการออกกฎระเบียบทางการค้าของประเทศผู้ซื้อ การใช้ข้อกีดกันทางการค้า การใช้มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานที่กลุ่มผู้ซื้อกำหนดขึ้น ความไม่แน่นอนทางการเมือง ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อธุรกิจการส่งออกเป็นอย่างมาก

สถานประกอบกิจการเป้าหมายที่เลือกไว้ที่มีการส่งออกสูงที่สุด 25 ประเภท แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์ในรายการอุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด ไม่สามารถคัดเลือกสถานประกอบกิจการที่ผลิตอุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด จึงได้นำไปรวมกับแผงวงจรไฟฟ้า จึงเหลือสถานประกอบกิจการเป้าหมายทั้งหมด 24 ประเภท ดังนี้

- 1) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 2) แผงวงจรไฟฟ้า/อุปกรณ์กึ่งตัวนำทรานซิสเตอร์และไดโอด
- 3) รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 4) เสื้อผ้าสำเร็จรูป
- 5) ยางพารา
- 6) อัญมณีและเครื่องประดับ

- 7) เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ
- 8) อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป
- 9) เม็ดพลาสติก
- 10) เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์
- 11) เคมีภัณฑ์
- 12) เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ
- 13) ผลิตภัณฑ์ยาง
- 14) ข้าว
- 15) ผลิตภัณฑ์พลาสติก
- 16) เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล
- 17) น้ำตาลทราย
- 18) เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน
- 19) เครื่องวีดีโอ เครื่องเสียงอุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 20) ไข่
- 21) เครื่องโทรสาร โทรพิมพ์ โทรศัพท์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- 22) ผ้าผืน
- 23) รองเท้าและชิ้นส่วน
- 24) กุ้ง

คณะผู้วิจัยได้มีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อประเมินการปฏิบัติตามกฎหมายทางด้านแรงงาน อาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมของสถานประกอบกิจการเป้าหมาย (รายละเอียดของแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก) โดยที่แบบสอบถามมีเนื้อหาประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบกิจการ
2. ข้อมูลทั่วไปของพนักงานและการจ้างงาน
3. การจัดสวัสดิการของบริษัท
4. การดูแลส่งเสริมสุขภาพของพนักงาน
5. การบริหารและกิจกรรมทางด้านความปลอดภัย
6. ข้อมูลด้านสารเคมี
7. การป้องกันและระงับอัคคีภัย
8. ความปลอดภัยในการใช้ไฟฟ้า

9. ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือและเครื่องจักร
10. สภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงาน
11. การฝึกอบรมทางด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

การคัดเลือกสถานประกอบกิจการเป้าหมายที่ผลิตสินค้าทั้ง 24 ประเภท ทำโดยใช้ฐานข้อมูลสถานประกอบกิจการทั่วประเทศที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ทำการคัดเลือกเฉพาะสถานประกอบกิจการที่ผลิตสินค้าทั้ง 24 ประเภท โดยแบ่งเป็นสถานประกอบกิจการขนาดกลางที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100-299 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท และสถานประกอบกิจการขนาดเล็กที่มีลูกจ้าง 1-99 คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ไม่เกิน 50 ล้านบาท วิธีการสุ่มตัวอย่างทำได้ดังนี้

- 1) แยกโรงงานเป้าหมายตามประเภทกิจการ (24 ประเภท)
- 2) การเลือกจำนวนตัวอย่าง
 - โรงงานขนาดกลางประเภทละ 40 โรงงาน
 - โรงงานขนาดเล็กประเภทละ 90 โรงงาน

ถ้าประเภทกิจการที่มีจำนวนน้อยกว่าที่กำหนด จะเลือกทุกโรงงาน และถ้าประเภทกิจการมีจำนวนมากกว่าที่กำหนด จะสุ่มโดยวิธี Systematic Sampling จะได้จำนวนโรงงานตัวอย่างตามตารางที่ 2 ซึ่งแบ่งพื้นที่การเก็บตัวอย่างตามเขตพื้นที่ ซึ่งมีจำนวน 12 เขตพื้นที่ ซึ่งครอบคลุมโรงงานเกือบทุกจังหวัดและทั่วทุกภาคในประเทศไทย จะได้โรงงานตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 2,182 โรงงาน

ตารางที่ 2 โรงงานเป้าหมายและโรงงานตัวอย่าง

เขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ของศูนย์ความปลอดภัยใน การทำงาน	โรงงานรวม	โรงงานเป้าหมาย		โรงงานตัวอย่าง	
		ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
1	5,913	330	2,885	113	486
2	560	40	116	20	36
3	1,583	178	444	92	147
4	1,668	115	505	42	137

ตารางที่ 2 โรงงานเป้าหมายและโรงงานตัวอย่าง (ต่อ)

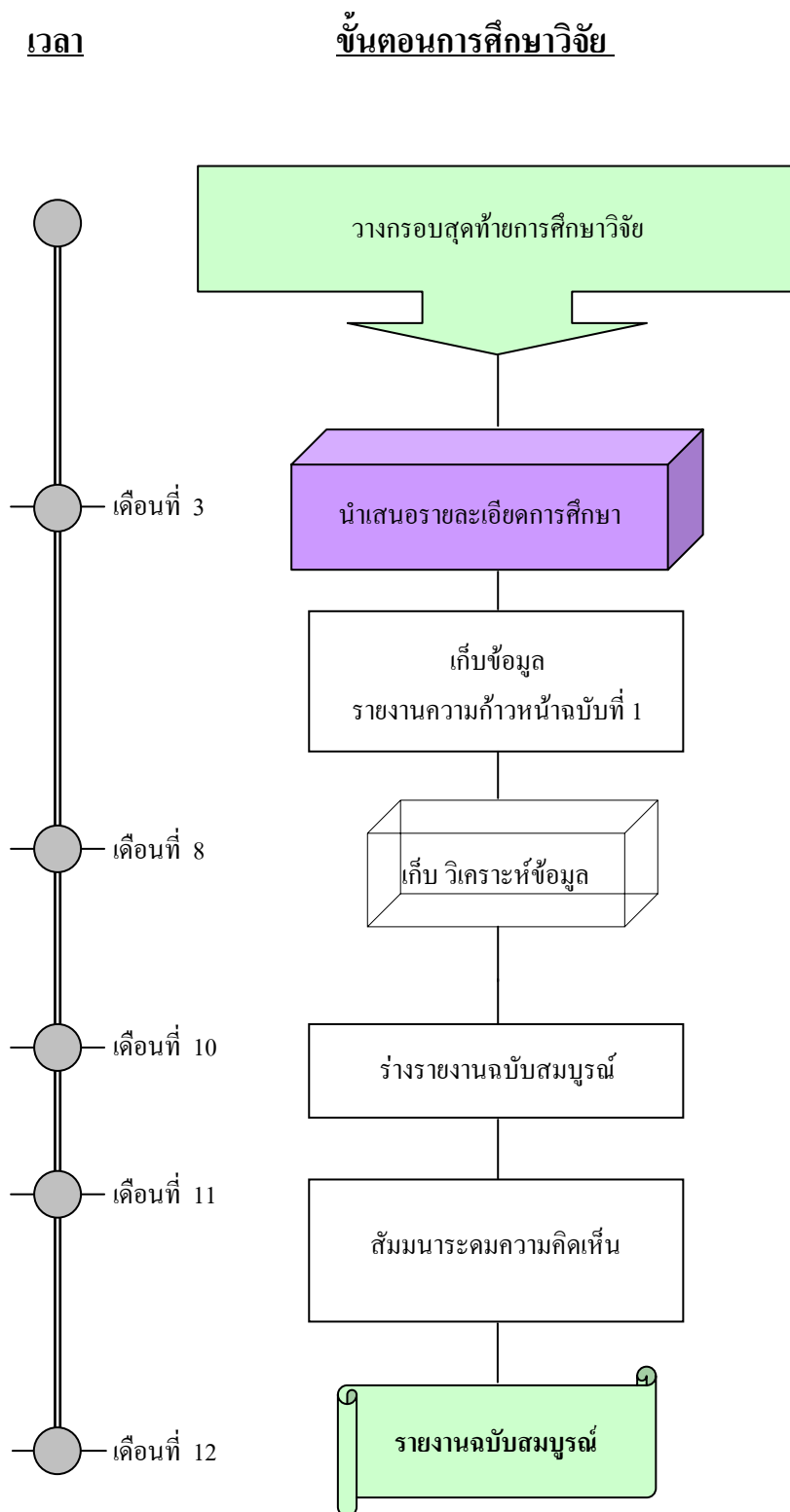
เขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ของศูนย์ความปลอดภัยใน การทำงาน	โรงงานรวม	โรงงานเป้าหมาย		โรงงานตัวอย่าง	
		ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
5	1,605	83	422	36	97
6	1,262	119	464	53	106
7	1,577	124	562	51	131
8	1,671	174	528	90	168
9	596	93	163	45	73
10	985	68	193	22	46
11	762	38	133	14	29
12	1,473	107	273	46	1,558
รวม	19,655	1,469	6,688	624	1,558
		8,157		2,182	

วิธีการเก็บข้อมูลทำโดยส่งแบบสอบถามให้สถานประกอบกิจการทางไปรษณีย์ เมื่อสถานประกอบกิจการกรอกข้อมูลแล้วส่งแบบสอบถามกลับมาให้ทางไปรษณีย์ โดยใช้ซองติดแสตมป์ที่คณะผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ให้ มีการนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอผลการศึกษา

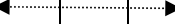
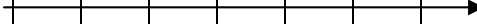
1.7 ระยะเวลาดำเนินการ

1 ปี นับแต่วันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

แนวทางการดำเนินงานโครงการ

แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

รายละเอียด การดำเนินการ	เวลา (เดือน)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ลงนามในข้อตกลง												
2. ทบทวนรายละเอียดโครงการ ประสานหน่วยงาน												
3. นำเสนอรายละเอียดการศึกษาต่อ คณะกรรมการ												
4. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเอกสาร ข้อมูลทุติยภูมิด้านเอกสาร												
5. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิภาสนาม การสัมภาษณ์บุคคล องค์กร หน่วยงาน												
6. การเก็บวิเคราะห์ด้าน สภาพแวดล้อมในการทำงาน												
7. รายงานความก้าวหน้าฉบับที่ 1												
8. ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์												
9. ประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็น												
10. รายงานฉบับสมบูรณ์ - รายงานหลัก - สรุปรายงานผู้บริหาร												

1.8 งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานประกันสังคมประจำปี พ.ศ. 2545

จำนวน 1,300,000 บาท (หนึ่งล้านสามแสนบาทถ้วน)